

lizem smrtno sovraži, zasramuje, psuje in mu je škodoželjen do skrajnosti.

Naš klerikalizem naj torej v dejanju pokaže versko-nravno odgojo, potem ima pravico govoriti o tem. Naj se izkaže prijatelj šole in učiteljstva, potem naj zahteva, da bomo učitelju Jakliču pošiljali čestitke, ki ni pri njih za drugo kakor za štafažo in vado. Mi poznamo namero, delovanje in uspehe klerikalizma prav dobro, ker ga kot odgojevalci tudi moramo poznati, če hočemo delovati v korist svojega poklica duhu časa primerno, zato nas ne bo ta varal in prekanil nikdar. Naše delo in naš boj je odkrit, pošten in z dobrim namenom, zato se pa klerikalizem noče in tudi ne more postaviti v bran, dobro vedoč, da se smrad iz pekla in krivi nazori ne dajo nikdar uspešno zagovarjati.

S tem smo za enkrat zopet končali z zavračanjem nesramnih klerikalnih napadov na učiteljstvo in šole. Stvarno smo pokazali svetu napake, strasti in pregrešne nagibe stranke, ki se imenuje po krivem katoliška, ki je s svojim delom, zavijanjem resnice, pod plaščem vere in za svojo strankarsko korist dobila zase nerazsodni del našega naroda. Zopet bo vpil naš klerikalizem, da je edina hrana našim razpravam „Narod“, da smo sirovi in bogsigavedi še kaj, mi mu pa povemo, da so nam le sirovosti klerikalnega časopisja na šolo in učiteljstvo, le opazovanje klerikalne politike med narodom, le njegova dela dale povod k tem razpravam.

Tudi v bodoče bomo vse to zasledovali prav natančno, da ga bomo z bengališko lučjo v vsi nagoti pokazali svetu. Ako bodo naše razprave padle na rodovitna tla tudi pri klerikalizmu, da bi ta krenil na pravno pot v politiki in zlasti pa v časopisju, nas bo veselilo. Kot odgojevalci dobro vemo, da je grešiti lahko, ker smo slabostim podvrženi, a sramotno je trdovratno ostati v blatu pregreh vedoma nepoboljšljivo in z namenom.

Menda bi bilo dobro pogledati, preden končamo, na političko polje, kakšne sadove prinese duh časa v bodočnosti šolstvu in učiteljstvu. O bodočnosti pisati je silno težka stvar, vendar se da marsikaj sklepati iz raznih dogodiljajev na političkem polju.

Povedali smo že, da je s splošno volilno pravico nastopila v Avstriji nova demokratska doba. Vsakdo ve, da se tudi v politiki razvijajo reči kakor v prirodi po nekakem naravnem potu. Do splošne volilne pravice je moralo priti, ker drugače je bil razpad avstrijske države neizogiben. Demokratski duh v državni zbornici bo na vsak način krenil na drugo pot s političkim vozom kakor je bilo običajno do sedaj. Enakopravnost narodov se bo sedaj bolj upoštevala kakor poprej, čeprav bo naša vlada delala pri tem vse mogoče ovire. Obstanek Avstrije je mogoče le na ta način, da se da vsem narodnostim enake pravice, ker imamo vsi tudi enake dolžnosti. To je edino prava demokratska pot k spravi in obnemu blagru.

Ali enake pravice pa niso začetek in konec samo za narodno vprašanje, marveč splošne važnosti. Sedaj se je uvedla splošna in enaka volilna pravica za državni zbor, naravni proces je, da se to izvede ali se bo moralo izvesti na vsi črti, torej tudi v deželnih zbornicah in v občinah. Vlada se sicer temu upira, ali do tega bo moralo priti, ker je to naravna posledica. Že sedaj opazujemo gibanje, zahteve in pretnje ljudskih mas v tem oziru, in to se bo nadaljevalo do izpolnitve. (Konec.)

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Franc Mubič.

Umril je v Št. Jerneju dne 22. novembra t. l. upokojeni učitelj, tov. Franc Mubič. Pogreb je bil v petek 27. novembra. K zadnjemu počitku ga je spremilo 16 tovarišev krškega in novomeškega okraja, šolska mladina, gasilno društvo ter obilo domačega občinstva.

Rajniki Mubič je bil rodom Ribničan. Služboval je v Starem trgu pri Poljanah in na Vrhu pri Vinici ter prišel v Št. Jernej 1. junija 1878., l. Pridobil je tukaj malo posestvo, na katerem si je zasadil krasen sadni vrt, ki je slovel daleč v okolici. Njegovi špalirji in pritlikaveci, kakor visokodebelna drevesa so bila naj-finejših vrst. Za izborna sadje in lepa drevesa je dobil svoj čas od kmetijske družbe kranjske srebrno kolajno in več daril. Jubilejsko svetinjo za 40 letno službovanje si je s ponošom pripenjal na prsi. — Ker je bolehal, je bil 11. januarja 1901. stalno upokojen.

Bil je tibega značaja in ni nikdar tožil, ako ga je usoda še tako trdo prijela. Izgubil je osem otrok in prvo ženo. Naj-starejši sin mu je pred nekaj leti umrl kot pravnik z enim državnim izpitom. Sin in žena sta umrla v istem letu. — Poročil se je pač v drugič, a potrebnega zdravja in miru si pa le ni mogel več pridobiti. Edina hči iz prvega zakona živi v Ljubljani kot soproga železniškega uradnika. — Rajniki France je dosegel starost 70 let. Mnogo je delal in trpel. Bil je pravi učitelj. Blag mu spomin! —t.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Prošnja. Slavna okrajna učiteljska društva naj mi blagovolje vrtni izpolnjene izkaze do 10. t. m.

Jakob Furlan,
t. č. tajnik „Slov. učit. dr. v Lj.“

Občni zbor „Pedagoškega društva v Krškem“. Lepo število se nas je zbralo 19. pret. m. v Škocijanu. Pravijo, da takega zborovanja še ni bilo kmalu.

Po običajnem pozdravu nam je poročal tov. predsednik Humek o zborovanju učiteljstva na Dunaju. V navdušenih besedah nam je očrtal postojanko, ki jo je zavzel naš stan. Razsvetil nam je marsikaj nejasnega in posebno poudarjal, da je naša rešitev v združenem delovanju v stanu in izven njega.

Nato nam je tov. nadučitelj Iv. Benedičič razvijal svoje nazore o „pomenu in uporabi šolarskih knjižnic“. Posebno je poudarjal, da ni šolarska knjižnica namenjena samo otrokom. Svoje trditve je utemeljeval s primeri iz prakse, kar je napravilo razpravo jako zanimivo. Njegove misli so dale povod zanimivi debati.

S pomočjo skioptikona in prekrasnih koloriranih diapositivov smo se še preselili v vroče in puste pokrajine Maroka, ki imajo i lepe, udobne kotiche, kjer se uživa poleg razkošja največje uboštvo, kakor v naših hmodernih velemestih. Naš vodnik, znani predavatelj te vrste tov. str. uč. K. Humek, nam je pojasnil v svojem točnem in zanimivem predavanju marsikaj.

Ko smo se povrnil v Škocijan je predlagal tov. str. uč. Magerl: „Novemu odboru naj se naroči, da skrbi za nadaljno izobrazbo učiteljstva, posebno mlajšega. V to svrhu naj goji posebno pedagoška predavanja, ki naj bi dala učiteljstvu natančnejši vpogled v „drago“ pedagoško literaturo. Predavalo pa se naj bi tudi o drugih splošnih znanostih. Za posamezne stroke naj si odbor preskrbi referente in nabavi sredstev. Nadalje bi bilo dobro razpravljati o političkih vprašanjih, o nastopu izven šole ter o narodnem gospodarstvu.“

Po volitvi odbora je imel ta sejo, kjer je izvoljen: Humek, predsednik, Marniček, preds. namestnik in tajnik, gđc. Zirerjeva, blagajničarica, gđc. Kobau, Malnerič, Lunaček in Rant odborniki.

Štajersko.

Kozjansko učit. društvo. Na našem zborovanju 10. novembra se je predsednik Grmovšek spominjal umrlih tovarišev Fr. Böheima, ki je bil mnogoletni predsednik in po vstopu v pokoj častni član našega društva, ter V. Strmška, neustrašenega prvoborilca za naše pravice. Slava jima!

Tov. Moric, naš zastopnik v okrajnem šolskem svetu kozjanskem, piše, da ga srce boli, ker so ga njegovi tovariši po krivem obsodili, ko so mu podtikali, da je o času državnoborskih volitev agitiral za kandidata „Kmečke zveze“. (Reklo se je, da je odločno stal na strani naših nasprotnikov.) On izjavlja, da se o času volilnega boja ni udeležil nobenega niti Koroščevega niti Žurmanovega shoda. Za slarje Koroščeve zmage ni vedel in je le slučajno prišel z orož. postajevodjo g. Rahletom v gostilnico pri Drofenu, kjer sta zavzela prostor pri stranski mizi. Ko sta spoznala, kaj se obhaja, sta vstala in odšla. S politiko se on sploh ne peča, ker je prestar. — Izjava se vzame na znanje.

O zborovanju „Zaveze“ v Radovljici sta poročala tovariša Ulčar in Jelovšek, o shodu zastopnikov vseh učit. društev avstrijskih na Dunaju pa tov. Hohnjec.

V odsek za izvenšolsko delovanje učiteljstva za kozjanski okraj so bili izvoljeni tov. Šetine — Prevorje, Jelovšek — Virštanj, Ulčar — Kozje in Potočnik — Podsreda.

Predsednik pozivlja navzoče društvenike, naj se v kar največjem številu udeleže občenega zbora „Zveze slov. južnoštaj. učiteljev in učiteljic“, ki bo meseca decembra v Celju. Največja zapreka, ki je tovariši iz drugih okrajev ne občutijo tako hudo, je za nas velika oddaljenost od železnice, da je mnogim tovarišem našega okraja udeležba brez dopusta nemogoča. Prosimo, naj sl. vodstvo „Zveze“ upošteva to dejstvo in določi občni zbor v božičnih počitnicah.

Soglasno se sklene, da pristopi naše društvo kot ud k učit. tiskovnemu društvu, in so v ta namen navzoči člani prispevali že vsak po 4 K.

Tov. Jelovšek predlaga, naj bi vsa šolska vodstva naročevala svoje tiskovine pri „Učit. tiskarni“, in je bil ta predlog z odobravanjem sprejet.

Tov. Hohnjec bodri učiteljstvo k intenzivnemu podpiranju „Ciril-Methodove družbe“ in prosi, naj se koncerta, ki se bo vršil meseca januarja v prid te družbe v Kozjem, vsi udeleže in privedejo s seboj domače zavedno občinstvo.

Politiški pregled.

* **Milostni čin vladarjev.** Odpuščena kazen za vojaške nabornike, ki so se odtegnili naborom, in za one, ki so zamudili vojaške dolžnosti. Dunaj, 26. novembra. „Naredbeni list za armado“ razglša danes Najvišje pomiloščenje povodom 60 letnega jubileja cesarjevega, in sicer amnestijo za vse one, ki so se odtegnili vojaškim naborom ali pa zamudili vojaške dolžnosti. Najvišji odlok je datiran z dne 26. novembra 1907 in se glasi: 1. Vsem onim vojakom armade in vojne mornarice, ki se nahajajo v zaporu zaraditega, ker se niso odzvali poklicu v vojno službo ali ker so se ji odtegnili z dezertacijo, se odpusti dne 2. decembra 1907 vsaka nadaljna, oziroma ostala kazen. 2. Vsem pripadnikom armade in vojne mornarice, ki so v preiskavi zaradi omanjene krivde, ki so jo zakrivali pred 2. decembrom 1907 dalje oni, katere se kazenski zasleduje, oziroma ki šele pričakujejo kazenskega postopanja ali pa tudi disciplinarne kazni, se opusti vsako nadalje postopanje in vse kazni, in sicer onim, ki še niso v preiskavi, pod tem pogojem, da se v teku dobe od 2. decembra 1907 do 1. decembra 1909 javijo osebno (prostovoljno) katerikoli bodisi politiški ali pa vojaški oblasti avstrijske države. 3. Vsem onim pripadnikom armade in vojne mornarice, ki morajo zaradi hudodelstva dezertacije na podlagi sodnega izreka vsled podaljšanja aktivne službe služiti čez postavno službeno dobo, odpusti se obveznost podaljšanja službe z 2. decembrom 1907, in sicer onim, ki že služijo in pa onim, ki imajo šela pričakovati kazni. 4. Opustitev preiskave in kazni pa se ne nanaša na one, ki so zakrivali hudodelstvo ali prestopok po § 6. z dne 28. junija 1890., oziroma zak. členu XXI. iz

leta 1890., in pa prestopok po § 4., zakona za Bosno in Hercegovino. 5. Vsi, ki so bili v onem času, ko prosijo za amnestijo, kot beguni razglašeni, torej pri svojih oddelkih črtani — izgube svoje šarže, ki so jih imeli ob času dejanske službe. 6. Vsem, ki bodo deležni amnestije v smislu točke 1. in 2., se vsteje ona doba med tem časom, ko so se v evidenci vodili kot beguni — v službeno dobo. — Zamujeno vojaško aktivno službo in osemtedensko službo morajo pa nadomestiti v teku splošne službene dobe. — Zamujenih orožnih vaj ni treba nadomestiti. 7. Če pridejo v stik z delikti, ki pridejo v poštev pri amnestiji, še druga kaznjiva dejanja — ne izključuje to kaznivih oseb od amnestije, če se obsodba še ni izvršila. — Vendar pa ostanejo odgovorni za druga kaznjiva dejanja, ki pri amnestiji ne pridejo v poštev.

* **Povišanje rekrutnega kontingenta za domobranstvo.** „Zeit“ poroča, da stopi ministrstvo za domobranstvo v kratkem pred zbornico z zahtevo, da se rekrutni kontingent za domobranstvo poviša. Proračun za leto 1908 izkazuje že 15.950 mož. Povišati bi se imel kontingent za 4000 mož. Zato se tudi proračun znatno poviša. Domobranski proračun iznaša za bodoče 78,713.752 kron.

* **„Korošec“.** Dolgopričakovani, že pred več tedni napovedani napredni list koroških Slovencev je izšel. Imenuje se „Korošec“, izhaja kot tednik in se tiska v Kranju. Že dolgo se je čutila potreba lista za koroške Slovence, ki bi brezobzirno zastopal narodne in gospodarske koristi koroških Slovencev. „Mir“, dozdej edino glasilo koroških Slovencev, je bil premalo odločno naroden, premalo gospodarski, preveč oseben, pač pa v polni meri vnet — ne za vero, ampak za koristi klerikalizma. „Mir“ ni znal korakati z duhom časa, zaostajal je v napredku za nemškimi narodom in zaostajali so Slovenci na Koroškem. Kaj hoče novi list? Kratko odgovarja: „Volja naroda in njegova korist nam gre nad vse“ in: „Delati za korist in blagor slovenskega naroda na Koroškem, da ne zaostanemo za drugimi, ki napredujejo“. — „Korošec“ stane na leto 4 krone. Pozivljamo narodnjake, naj podpirajo novo narodno podjetje.

* **Goriški klerikalci** so ustanovili v Gorici na zboru zaupnikov v ponedeljek „Slovensko ljudsko stranko“ za Goriško. Izrekla se je tudi želja, da se za vse slovenske dežele ustanovi enotna „Slov. ljudska stranka“. Shod zaupnikov se je izrekel za ustanovitev slov. vseučilišča v Ljubljani, ustanovitev slov. paralel na goriški realki in ljudskih šol s slov. učnim jezikom v Gorici. Vodjem te klerikalne stranke je izvoljen državni in deželni poslanec duhovnik dr. Gregorčič.

* **Levovsko mestno zastopstvo** je enoglasno sprejelo resolucijo proti zakonskemu načrtu, ki ga je pruska vlada predložila pruski zbornici v svrhu ponemčevanja poljskega naroda. V resoluciji se najostreje obsoja postopanje pruske vlade.

* **Zapuščina škofa Strossmayerja.** Dne 26. pret. m. je bila dovršena zapuščinska razprava za pok. škofom Strossmayerjem ter se v smislu oporoke zapuščina razdeli v tri dele: za fond dijakovske stolne cerkve, za dijaško semenišče v Osjeku ter za ustanovitev dveh kanonikatov v Djakovu. Razpravi je prisostvoval tudi kapitularni vikar, posvečeni škof dr. Voržak.

* **Ministrstvo za zdravstvene stvari.** Iz Levova poročajo: Tukajšnja zdravniška zbornica je sklenila otvoriti zopet korake za to, da se ustanovi posebno ministrstvo za zdravstvene stvari. Zaraditega se predsednik zbornice poda te dni na Dunaj.

* **Obsojen rumunski urednik.** Iz Velikega Varadina poročajo, da je bil tamošnji rumunski urednik, svetnik dr. Demeter Lascu, obsojen na 6 mesecev državne ječe in 1000 K globe. Obsojenec je priobčil v „Tribuni“ članek pod naslovom „Azijsko divjanje“, v katerem je rekel, da se na Ogrskem zatira vsak gibljaj narodnosti.

* **Delegacije.** Z Dunaja poročajo, da bodo delegacije sklicane dne 28. decembra t. l. Dne 29. dec. bo prečitana prestolni govor in naslednjega dne se prične prvo posvetovanje o proračunskem provizoriju. Prave delegacijske razprave prično pa dne 10. januarja 1908. Predsednikom avstrijske delegacije bo baje izvoljen posl. Sylvester.

* **Zvišanje oficirskih plač.** „Fremdenblatt“ je priobčil noto, v kateri kategorično zatrjuje, da se bo vprašanje o zvišanju oficirskih plač v najkrajšem času ugodno rešilo.